

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 21. decembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Daiga Rezevska, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 218/2021),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Farmācijas likuma 35. panta ceturto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. un 111. pantam un spēkā neesošu no 2019. gada 26. novembra.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka slēgta tipa jeb ārstniecības iestāžu aptiekās aizliegts izplatīt medikamentus fiziskajām personām.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir atvērusi slēgta tipa aptieku. Pieteikuma iesniedzēja vēlas, lai tai tiktu piešķirtas tiesības šajā aptiekā izplatīt medikamentus fiziskajām personām. Taču apstrīdētā norma liedzot šādas tiesības, un tādēļ aizskarot tai Satversmes 105. pantā ietvertās pamattiesības. Tāpat apstrīdētā norma neatbilstot arī Satversmes 111. pantam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Pieteikuma iesniedzēja ir vērsusies Veselības ministrijā ar lūgumu piešķirt tai tiesības slēgta tipa aptiekā izplatīt medikamentus fiziskajām personām, kā arī iesniegusi pieteikumu administratīvajā tiesā un pārsūdzējusi administratīvo tiesu spriedumus apelācijas un kasācijas kārtībā. Tiesvedība administratīvajā lietā noslēdzās ar Senāta lēmumu, kas nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: “Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no Senāta [datums] lēmuma par Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzības noraidīšanu pieņemšanas dienas. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2021. gada 28. oktobrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.1. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. pantā ietvertajām tiesībām uz īpašumu.

Iejaukšanās komercdarbībā, kas tiek veikta uz licences pamata, var tikt uzskatīta par tiesību uz īpašumu ierobežojumu. Tādā gadījumā ierobežojumam būtu jāizpaužas kā konkrētai negatīvai ietekmei, kas radusies apstrīdētās normas piemērošanas rezultātā. Lai pārliecinātos par ierobežojuma esību, visupirms nepieciešams noskaidrot, vai apstrīdētā norma traucē pieteikumu iesniedzējām veikt komercdarbību uz licences pamata (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2019-05-01 17.2. punktu*). Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesību uz īpašumu aizskārumam būtu jāizpaužas tādējādi, ka ar apstrīdēto normu ir liegtas kādas tiesības, kas komersantam jau reiz bijušas noteiktas, vai ir samazinājies ar Satversmes normām aizsargāto pieteikuma iesniedzēja tiesību apjoms (*sal. sk. Satversmes tiesas 2015. gada 6. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2014-35-03 11.3. punktu un 2020. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2019-05-01 17.3. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka apstrīdētā norma ierobežojot Pieteikuma iesniedzējas tiesības veikt farmaceitisko darbību kā komercdarbību uz licences pamata, kā arī sniegts

viedoklis par to, kādēļ pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, tam nav leģitīmā mērķa un tas nav samērīgs. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, vai Satversmes 105. pants aizsargā personas vēlēšanos vai iecerī paplašināt jau uzsāktu komercdarbību, kas tiek veikta uz licences pamata. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, ka valstij no Satversmes 105. panta izrietētu pienākums piešķirt slēgta tipa aptiekām tiesības izplatīt medikamentus fiziskajām personām. Likumdevējs ir noteicis, ka medikamentus fiziskajām personām izplata vispārēja jeb atvērta tipa aptiekas (*sk. Farmācijas likuma 35. panta pirmās daļas 5. punktu*).

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam ir uzskatāms par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 111. pantā ietvertajām tiesībām sniegt farmaceitisko aprūpi zāļu pieejamības nodrošināšanai fiziskām personām, jo ir pārkāpts labas likumdošanas princips, pamattiesību ierobežojumam nav leģitīmā mērķa, kā arī tas nav samērīgs.

No Satversmes 111. panta izriet valsts pienākums ievērot, aizsargāt un nodrošināt personas tiesības uz veselību (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 8.1. punktu*). Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 111. pants citstarp paredz valsts pienākumu nodrošināt zāļu pieejamību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 12. punktu*).

Satversmē noteiktās personas tiesības, brīvības un pienākumi attiecināmi uz juridiskajām personām tiktāl, ciktāl šīs tiesības, brīvības un pienākumus atbilstoši to būtībai ir iespējams piemērot juridiskajām personām. Proti, ciktāl šo tiesību, brīvību un pienākumu būtība pieļauj, ka tos var īstenot ne vien fiziskā persona, bet arī juridiskā persona (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 12.2. punktu*).

Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, likumdevējs nav tiesīgs slēgta tipa jeb ārstniecības iestāžu aptiekām liegt tiesības izplatīt medikamentus arī fiziskajām personām. Tomēr, ņemot vērā Satversmes tiesas judikatūru par Satversmes 111. panta saturu, pieteikumā nav sniegts šāda uzskata juridiskais pamatojums. Proti, pieteikumā nav pamatots, ka Satversmes 111. pants ietver juridiskas personas pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstības izvērtēšanu Satversmes 111. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 218/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Daiga Rezevska

**Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.*